

V. Ünite: DEMOKRATİKLEŞME ÇABALARI

DEMOKRATİKLEŞME YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

Güçlü Demokrasi Güçlü Devlet

→ Düşünce ve inanç hürriyeti, millî iradenin hâkim olduğu demokratik ülkelerde gelişir.

- Siyasi partiler, farklı düşüncelerin meclise yansıtılabilmesi için demokratik yönetimlerin bir vazgeçilmezidir.
- Millî Mücadele döneminden itibaren millet iradesine dayalı, demokratik bir yönetim sisteminin oluşması için birçok çalışma yürütülmüştür.

Demokratikleşmeye ve Millî İradeyi Hâkim Kılmaya Yönelik Atılan Adımlar

23 Nisan 1920 Büyük Millet Meclisi'nin Açılması	1 Kasım 1922 Saltanatın Kaldırılması	29 Ekim 1923 Cumhuriyetin İlanı	3 Mart 1924 Halifeliğin Kaldırılması	1925 – 1930 Çok Partili Siyasi Hayat Denemeleri
---	---	------------------------------------	---	---

Çok Partili Siyasî Hayat Denemeleri

	Kurucusu	Kuruluş Tarihi	En Önemli Özelliği	Ekonomi Politikası	Siyasi Anlayışları	Kapatılış Şekli ve Tarihi	Kapatılış Nedeni
Cumhuriyet Halk Fırkası	Mustafa Kemal Atatürk	9 Eylül 1923	Cumhuriyetin ilk siyasi partisi	Devletçi ekonomi	- iki dereceli seçim sistemi - cumhuriyetçilik ve laikliğe bağlı - köklü inkılapları savunur	–	–
Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası	Kazım Karabekir	17 Kasım 1924	Cumhuriyetin ilk muhalefet partisi	Liberal (serbest) ekonomi	- iki dereceli seçim sistemi - cumhuriyetçiliğe bağlı - inkılapların zamana yayılması anlayışı hâkim - cumhurbaşkanının partisinden istifa etmesi - halkın düşünce ve inançlarına saygılı	Hükümet tarafından kapatıldı 3 Haziran 1925	Şeyh Said İsyanı sonrası
Serbest Cumhuriyet Fırkası	Fethi Okyar	12 Ağustos 1930	–	Liberal (serbest) ekonomi	- tek dereceli seçim sistemi - cumhuriyetçilik ve laikliğe bağlı - kadınlara siyasi haklar verilmesini savunur	Kendini feshetti (kapattı) 17 Aralık 1930	Menemen Olayı öncesi

Not: Cumhuriyet döneminin ilk yıllarında;

- 1925'de doğu bölgelerimizde yaşanan rejim ve inkılap karşıtı Şeyh Said İsyanı
- 1926'da İzmir'de yaşanan Mustafa Kemal'e suikast girişimi
- ve 1930'da rejim ve inkılap karşıtları tarafından gerçekleştirilen İzmir-Menemen'de Asteğmen Kubilay'ın şehit edilmesi

gibi olaylar nedeniyle çok partili siyasi hayat denemeleri başarısızlıkla sonuçlanmış ve Türk halkının henüz çok partili siyasi hayata hazır olmadığı anlaşılmıştır.

MUSTAFA KEMAL'E SUİKAST GİRİŞİMİ (15 Haziran 1926)

- Rejim ve yenilik karşıtlarının Şeyh Said İsyanı'nda başarısız olmaları üzerine bu seferki hedefi Gazi Mustafa Kemal'di.
- Onu İzmir gezisi sırasında öldürmek için plan hazırladılar. Fakat Mustafa Kemal Paşa'nın İzmir'e bir gün geç gelmesi bu planların ortaya çıkmasını sağladı.
- Atatürk'ün;
- "Girişimin benim şahsımdan ziyade mukaddes cumhuriyetimize ve onun dayandığı yüksek ilkelerimize yönelmiş bulunduğuna şüphe yoktur. Benim naçiz vücudum bir gün elbet toprak olacaktır. Fakat Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır."* *Gazi Mustafa Kemal*
- sözleriyle suikast girişimi her ne kadar kendisine gibi gözüksede asıl hedefin cumhuriyet ve yapılan inkılaplar olduğunu vurgulamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NE YÖNELİK TEHDİTLER

- Türkiye, Asya ve Avrupa kıtaları arasında bir köprü konumundadır.
- Günümüzde Asya'dan Avrupa'ya uzanan birçok petrol ve doğal gaz boru hattı da ülkemizden geçmektedir.
 - Tüm bunlar, Türkiye'nin dünya siyasetinde söz sahibi olmasına ve dünya siyasetine yön vermesine katkı sağlamaktadır.
- Ancak sahip olduğu jeopolitik konum, ülkemize birçok fırsat sunduğu gibi ülkemizin bazı tehdit ve tehlikelere maruz kalmasına neden olmaktadır.
- Güçlü bir Türkiye istemeyen dış güçler, Türkiye'yi iç sorunlarla meşgul ederek, millî birlik ve beraberliğimizi bozmaya, ülkemizin hamle ve hareket yeteneğini zayıflatmaya çalışmaktadırlar.
- Cumhuriyetin ilk yıllarında;
- Musul sorununu kendi çıkarlarına göre çözmek isteyen İngiltere'nin Doğu'da Şeyh Said İsyanı'nı kışkırtması bunun en güzel örneğidir.
- Bir ülkenin en etkili savunma sistemi millî birlik ve beraberlik ruhudur.
- Bugüne kadar bu savunma sistemini hiçbir güç aşamamıştır.
 - Millî Mücadele'yi zafere ulaştıran da bu ruhtur.
- Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti'nin bekasını millî ruha sahip gençlikte görmüş ve cumhuriyeti gençlere emanet etmiştir.
- Çünkü gençlik, geleceğimizin özü ve teminatıdır.
 - Bu öz ne kadar güçlü olursa geleceğimiz de o denli güçlü ve parlak olacaktır.
- 15 Temmuz hain darbe girişiminde tek vücut olan Türk milleti;
- Atatürk'ün *"Bir milletin büyüklüğü coğrafi yüz ölçümü ile değil; yüreğinin asaleti, ülküsünün yüksekliği ile ölçülür."* sözlerindeki övgüye layık olduğunu bir kez daha kanıtlamıştır.